

de Kog

APRIL 1951 No. 4

Redactie: Bob Entrop Dierenselaan 89 Den Haag Tel. 320875

NATIONAAL CONGRES VOOR ZEE-AQUATIEK TE SCHEVENINGEN

Voor de eerste maal in de geschiedenis zal door Biologia Maritima een NATIONAAL CONGRES VOOR ZEE-AQUATIEK georganiseerd worden. Op 27 Mei as. zal dit bijzondere evenement te Scheveningen plaats vinden. De reden dat wij dit congres beleggen ligt in het feit dat de liefhebberij voor zee-aquaria vooral de laatste tijd steeds meer en meer in het middelpunt van de belangstelling komt te staan. Vele natuur-liefhebbers lopen met het plan rond zich ook aan deze fascinerende bezigheid te geven, maar zouden graag daarover eens met anderen spreken om achter het hoe en waarom te komen. Men willen wij van deze plaats reeds een hartelijk welkom toeroepen op ons congres!

Voor onze B.M.-leden, die wij natuurlijk geen één uitgezonderd graag op dit eerste B.M. congres willen ontmoeten, betekent dit gebeuren een unieke gelegenheid om kennis te maken met andere leden uit andere steden om van elkanders ervaringen en moeilijkheden kennis te nemen en elkaar over en weer de helpende hand te reiken.

Dat dit congres voor B.M. als vereniging een mijlpaal in haar geschiedenis betekent spreekt voor zichzelf, te meer laar het congres nieuwe wegen en mogelijkheden zal openen om de zee-aquatiek op hoger en beter plan te brengen. Daarom alleen al roepen wij alle leden op juist dit eerste congres vooral te bezoeken !!

De Haagse werkgroep, die als gastheer niets ongemoeid zal laten om alles op rolletjes te laten lopen, werkt reeds op volle toeren. Gezien het programma dat afwisselend, interessant, leerzaam, spectaculair en....genoeglijk is, belooft het iets bijzonders te worden. Als één van de hoogtepunten willen we wel vast vertellen dat een echte kor-excursie aan het Noordzeestrand op het programma staat. Met het kornet van de Haagse Werkgroep zullen wij in de branding op jacht gaan naar levende zeedieren, die natuurlijk na afloop van het congres naar vele "zee-bakken" zullen verhuizen. Vooral voor "inlanders" die nu eenmaal moeilijker aan levend materiaal kunnen komen, een pracht kans, dit keer een complete Noordzeefauna mee naar huis te kunnen nemen. 's-Middags zal een aantrekkelijk sprekers- en film-programma op zee-aquatiekgebied U veel bijzonderheden bieden onze liefhebberij betreffende, terwijl in de avonduren de tongen van alle congresleden los zullen komen voor genoeglijke onderlinge praat-uurtjes.

Moeten wij U nog beleefd verzoeken van de partij te zijn? Onzin natuurlijk. Ieder noteert immers ogenblikkelijk deze datum in zijn agenda, want wie zou dit evenement willen missen??

Elders in dit nummer zult U een uitnodiging voor U, Uw echtgenote, vrienden en kennissen aantreffen. Tevens zult U daarin alle verdere bijzonderheden lezen. Onderaan de uitnodiging bevindt zich een invulstrook, die U ingevuld aan het secretariaat gelieve terug te sturen. Mede in verband met verschillende organisatorische voorbereidingen zouden wij graag vroegtijdig vernemen met hoeveel introducees U het congres zult bezoeken.

Tot ziens dan op het congres in Scheveningen
Bob Entrop

Van de grote dierenrijkdom die de zee biedt, hebben wij maar een zeer klein gedeelte in onze aquaria. Veel diersoorten zijn natuurlijk totaal ongeschikt om in een bak ondergebracht te worden. Toch kan het gewone arsenaal van aquariumbewoners aanzienlijk uitgebreid worden. Daarom wil ik een lans breken voor een groep weliswaar onaanzienlijke maar toch alleraardigste diertjes: de AASGARNAALTJES. In de Noordzee en vooral in wat brakker water vinden wij zeer algemeen twee soorten: *Praunus flexuosus*, die ongeveer 3 cm en *Necmysis vulgaris*, die slechts 2 cm groot worden.

De laatste soort vond ik in grote getale in Bergen op Zoom en Hellevoetsluis. De eerste ving ik deze zomer bij massa's in Katwijk tussen losgeslagen mosdiertjeskolonies.

De Aasgarnaaltjes behoren tot de kreeftachtigen en doen in hun lichaamsbouw eniszins denken aan steurkrabben. Zij zijn grotendeels doorzichtig, sommigen zijn bruinzwart gekleurd. Aan de kop dragen zij twee paar sprieten en gesteelde ogen. De monddelen zijn zeer eenvoudig gebouwd. Het borststuk draagt een tiental paretoten, die echte splijtpoten zijn, d.w.z. dat zij gevormd zijn uit een steel, waarop een buitenste (exopodiet) en een binnenste (endopodiet) poot geplant zijn. De exopodieten dienen voor het zwemmen en zijn in voortdurende beweging. Met de endopodieten kan het dier zich vasthouden en tevens worden deze gebruikt om de prooi te bemachtigen. De paretoten worden dan naar elkaar toegeklapt en vormen dan een soort korfje, waarin het voedsel gevangen zit.

Bij de vrouwtjes zit achteraan het borststuk een ongeveer driehoekig klepje, dat met de basis naar achteren en met de punt naar voren tegen de buikzijde geklapt zit. In dit enigszins bolle vormsel worden de bevruchte eieren bewaard tot de larven rijp zijn om uit te zwemmen.

In tegenstelling tot de steurkrabben draagt het achterlijf geen zwempoten. De staart lijkt veel op die van een steurkrab, met dit verschil dat de evenwichtsorganen, die bij de steurkrab in de basis van het eerste paar sprieten zitten, bij het aasgarnaaltje in de staart gevonden worden. Zeer karakteristiek is het zwemmen van deze diertjes. Zij staan hierbij vaak rechtop en dansen dan meestal in zwermen op en neer met snelle bewegingen van hun pootjes, wat een aantrekkelijk schouwspel oplevert. Brehm vergelijkt ze met een zwerm dansende muggen. De richting waarin de dieren zich keren, schijnt beïnvloed te worden door de lichtinval.

De voeding levert geen moeilijkheden op. Enchytraeen, tubifex en droogvoer worden met graagte gegeten. Ook de eigen jongen worden niet versmaad. De kweek is betrekkelijk eenvoudig, daar een broedverzorging plaats vindt. Een bevruchting heb ik nooit waargenomen. Deze zal evenals bij de steurkrab wel zeer kort duren. De eieren komen dan in de bovenbeschreven broedruimte, waarin de larven zich ontwikkelen, tot zij de zelfde vorm als het volwassen dier bereikt hebben.

Wanneer zij de broedbuidel verlaten, zijn zij 2-3 mm groot en eten meteen gehakte enchytraeen en droogvoer. Met het oog op het kanibalisme van de andere dieren is het goed ze afzonderlijk op te kweken of te zorgen dat er veel fijne draadalg in het bakje aanwezig is, waarin zij zich kunnen verschuilen. Het duurt enkele maanden voor de jongen volwassen zijn. Ik geloof niet dat de kweek voldoende lonend is om ze als voederdieren te cultiveren.

Aasgarnaaltjes komen goed tot hun recht in een klein moeibeplant bakje, waarin ze voldoende zwemruimte hebben. Het beste houdt men ze alleen, daar ze bij voorbeeld door steurkrabben, grondeltjes en wvarschijnlijk ook door andere vissen met graagte gegeten worden. Wanneer men ze op de juiste wijze verzorgt, zal men veel plezier beleven van deze aardige, sierlijke diertjes.

-o-o-o-o-o-

TER KENNISMAKING

Velen Uwer zullen zich wellicht afvragen: "Wat is, doet en beoogt Biologia Maritima?" Zoals U weet staat het (onder-)houden van zeeaquaria nog steeds, wat de praktijk als de theorie betreft, in de kinderschoenen. Weliswaar zijn er liefhebbers, die het in de praktijk een heel eind gebracht hebben en wordt er door biologen in de laboratoria veel onderzocht en geëxperimenteerd, maar de leek, de liefhebber staat vaak alleen omdat hij zijn medeliefhebbers niet kan bereiken, terwijl de vakmensen uiteraard wetenschappelijke doelstellingen nastreven.

Het doel van Biologia Maritima is nu om het een en ander, als we het zo mogen noemen, dienstbaar te maken aan allen, die voor zee-aquaria interesse ren. Het is een mooi doel, geschikt om in grotere kring te verbreiden en te propageren.

Een zee-aquarium houden is om de drommel niet eenvoudig, niet iets, waar men zijn hand niet voor om behoeft te draaien; het wordt U niet op een presenteerblaadje thuis gebracht. De moeilijkheden zijn echter allerm minst onoverkomelijk. Het is de "moeite" meer dan waard. Het is een bron van studie en onuitputtelijk genoeg. Een wereld van nieuwe en ongekende mogelijkheden gaat voor ons open. Hij brengt ons eerbied bij voor de schepping en zal ons "iets" van de samenhang van het leven doen verstaan en ons leven dus verrijken. Dit alles wil B.M.U duidelijk maken en daarbij naar vermogen behulpzaam zijn.

Zo denkt ook Uw nieuwe secretaris er over. Hij meent zich niet beter aan U te kunnen voorstellen.

D.J.H. Ahrens.

Uw nieuwe voorzitter prijst zich gelukkig met een zuinige penningmeester, een volijverige secretaris en een grote vriendschaar van B.M.-ers.

Hij hoopt op het Nationaal congres voor Zee-aquatiek met U allen eens persoonlijk kennis te kunnen maken.

Bob Entrop.

Een eenvoudig warmtefilter

Voor diegenen die kunstlicht boven hun bak hebben en vooral voor hen die veel licht nodig hebben om een behoorlijke plantengroei te krijgen, is het speciaal in de zomer een groot bezwaar dat de gewone gloeilampen zeer veel warmte geven.

De enige oplossing voor dit probleem is een filter te vinden dat zo veel mogelijk warmte vasthoudt en ook zo veel mogelijk licht doorlaat. Nu bestaat er in de handel glas dat aan deze voorwaarden voldoet. De firma Chance Smethwick 40 Birmingham Engeland maakt het glas O N 20 dat in een dikte van 3 mm slechts ongeveer 10% van de warmte doorlaat en ongeveer 85% van het licht. Helaas kon ik dit glas nog niet bemachtigen.

Bij mijn naspeuringen werd ik attent gemaakt op het zgn. kathedraalglas, dat sterk groen gekleurd is en een onregelmatig oppervlak heeft. Dit zou ook veel warmte tegenhouden en licht doorlaten, waarbij echter het onregelmatige oppervlak en de groene kleur als nadelen beschouwd moeten worden. Ik kreeg de beschikking over een stuk van dit glas ter dikte van 3 mm.

Intussen viel het mij op dat gewoon vensterglas, wanneer men het op het snijvlak bekijkt ook een groene tot blauwe kleur heeft, zodat het in dikkere lagen zeer zeker ook de eigenschap moet bezitten om warmtestralen vast te houden.

Ik nam een aantal eenvoudige proefjes, die een indruk moesten geven omtrent het warmte vasthoudend vermogen van verschillende warmtefilters. Een lamp van 150 Watt werd 15 cm boven een glazen bak geplaatst met steeds de zelfde hoeveelheid zeewater van dezelfde temperatuur er in. Zonder warmtefilter steeg de temperatuur van dit water in 15 min. met 7,8 gr.C. Met het kathedraalglas tussen lamp en water steeg de temperatuur 5,6 gr.C. Met twee lagen vensterglas werd een stijging gevonden van 6,2 gr.C. Met drie dergelijke lagen 4,6. Werden vier lagen vensterglas op elkaar gelegd zonder luchtlagen er tussen, dan bedroeg de temperatuurstijging 5,2 gr.C.

Ik bracht nu deze lamp van 150 Watt boven mijn bak van 60x35x35 met er onder een warmtefilter van vier lagen vensterglas. Na 15 uur branden van de lamp was de temperatuur in deze bak slechts 1 gr.C. boven de kamertemperatuur gestegen, terwijl zonder warmtefilter de temperatuur gewoonlijk 5-6 gr.C. hoger was dan die in de kamer. Dit is dus een zeer gunstig resultaat. Iets minder gunstig was het, wanneer ik twee lampen van 100 Watt boven de bak bracht, ieder voorzien van een warmtefilter van vier lagen. Hierbij was na 15 uur branden de temperatuur in de bak 2-3 gr.C. boven die van de kamer. Deze lampen bevinden zich in een gesloten kap, die het gehele oppervlak van het aquarium bedekt. Vermoedelijk kunnen nog betere resultaten verkregen worden, wanneer voor wat meer ventilatie gezorgd wordt, door de lampen in twee kleine kapjes onder te brengen.

Het is niet aan te bevelen het glas dikker te nemen dan gewoon vensterglas, daar het glas anders te warm wordt en kan springen. Voor het filter gebruik ik vierkante stukjes glas van 20x20 cm, terwijl de glaslagen van elkaar gescheiden worden door op twee tegenever liggende zijden stripjes glas te leggen van ongeveer 5x1½ cm. Natuurlijk is het mogelijk in plaats van losliggende stukken glas, het filter tot één geheel samen te voegen, waarbij men er echter wel aan moet denken dat er voldoende ruimte vrij moet blijven voor ventilatie van de lucht tussen de lagen.

Bij het gebruik van dit filter werd door mij geen enkele nadelige invloed op plant en dier waargenomen, gedurende de 3½ maand, waarin ik dit filter gebruik.

C. v. d. Meer

DE EERSTE ZET IN DE GOEDE RICHTING

Vol verwachting heeft ons hart geklopt toen de "Maart-Kor" de deur uit was. De postbestellingen van de volgende dagen hebben wij met pijnlijke nauwkeurigheid nageplozen op brieven van leden, die zich spontaan als medewerker aan het CENTRAAL ARCHIEF zouden aanmelden. De buit was niet groot. Eén B.M.-er heeft echter wel op bijzondere wijze zijn beste beentje voorgezet en schreef: "Natuurlijk doe ik mee ('k hoop er in de toekomst vaak van te profiteren!) en zend U hierbij meteen een lijst van artikelen, voorkomende in de tot op heden verschenen nummers van "Das Seeaquarium". Kijk dat is werk mensen. Wie volgt deze inzet?!!

Dieren uit Curacao

Met de eerste kweek van de Curacao'se visjes, die uit 18 jongen bestond had ik pech. Toen ze bijna volwassen waren gingen er in de loop van 14 dagen 15 dood en nog één van de oorspronkelijke 5 dieren. De dieren kregen grote wonden. Lang verkeerde ik in het duister over de oorzaak van deze sterfte. Tenslotte meen ik deze te moeten zoeken in de aanwezigheid van een anemoon, die gekenmerkt is door het bezit van een dikke bruine slijmkoker. Alleen in de bak waarin deze anemoon zat werden de vissen ziek. De ziekte begon nadat deze anemoon in de bak was gebracht en eindigde plotseling nadat hij verwijderd was. Men zij dus gewaarschuwd dat de mogelijkheid bestaat dat niet elke combinatie van Curacao'se dieren geschikt is.

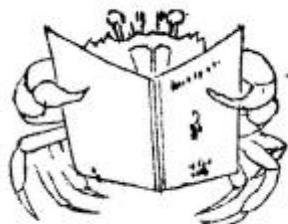
Inmiddels werden 3 jonge visjes afgestaan aan de heren Kroon te Leiden, Bos en Bakker te Rotterdam. In Februari werd een zending van 3 anemonen ontvangen. De overlevenden werden gestuurd aan de heer van Rossum te Amsterdam. Op 1 Maart werden 8 anemonen en een aantal kleine heremietkrabben (*Clibanarius tricolor*) ontvangen. 4 Anemoontjes gingen naar de heer Francken in Geldrop, 4 naar de heer Bos in Rotterdam. De heren Bos en Bakker in Rotterdam kregen een aantal heremieten. Op 8 Maart werden 12 anemonen en een aantal van dezelfde heremieten ontvangen. 3 Anemonen ontvangen de volgende heren: Bakker te Rotterdam, v. Rossum te Amsterdam, Kroon te Leiden en 3 zelf gehouden. Heremieten gingen naar de heer Kroon te Leiden 15 Maart ongeveer 10 anemonen en een groot aantal slakken ontvangen. Anemonen werden gezonden aan Francken, Bos en Bakker. Slakken aan Bos Kroon, Bakker en v. Rossum en Francken. Heremieten van 8 Maart aan van Rossum en Francken. Van de meeste van deze zendingen kreeg ik geen bericht van goede ontvangst. Tenslotte nog iets over volgende zendingen. Aangezien ik niet weet wat er nog door de leden gewenst wordt, verzoek ik alle belangstellenden mij zo snel mogelijk op te geven welke dieren en hoeveel zij willen hebben. Verder moeten ze mij sturen een goed afsluitbaar blikje, gevuld met lapjes goed en voorzien van verpakkingsmateriaal en het adres van de aanvrager, zodanig aangebracht dat de blikjes zonder meer door mij naar de post gebracht kunnen worden. Wanneer aan deze voorwaarden niet voldaan wordt, ben ik niet in staat verdere zendingen te verzorgen. In overleg met het bestuur is besloten de zendingen in het vervolg niet meer gratis te verstrekken, daar er te veel onkosten aan reis en verzending komen. Iedere aanvrager moet bij zijn aanvraag F.l.- (niet in postzegels) insluiten. Indien er geld overblijft zal dit aan de kas van B.M. ten goede komen. Ieder die een zending ontvangt en nog meer wil hebben wordt verzocht per omgaande weer een blikje (en F.l.-) te sturen, daar het onmogelijk te zeggen is, wanneer een volgende zending zal binnenkomen. Door mij gezonden verpakkingen zie ik gaarne terug.

C.v.d.Meer

Strandwandelaars! Hier zijn de hoogwatertijden voor Rotterdam.

Op 8 April as.	5.44 uur en 18.14 uur	Den Helder ong. 3 uur later
Op 15 April as.	10.46 uur en 23.14 uur	Ijmuiden ong. 1 uur vroeger
Op 22 April as.	4.42 uur en 17.18 uur	Scheveningen 1½ uur vroeger
Op 29 April as.	10.55 uur en 23.26 uur	H.v.Holland 1,45 uur vroeger Vlissingen 2,45 uur vroeger

Van 5-8 uur later is het dus laagwater.

CARCINUS IN ZIJN BOEKENHOEK

MIEREN 3 dln. door Prof. Dr. Alb. Raignier

Stellig heeft U in een bos wel eens een mierennest aangetroffen. Misschien was U er wel per ongeluk boven op gaan zitten. Dan heeft U ook zeker met volle aandacht dat drukke, dravende mierenvolk van nabij gadeslagen en langs hun mierenstraten gevolgd. Natuurlijk weet U ook al het een en ander over de mierenstaat, maar wilt U echter eens smullen van talloze interessante proefnemingen, die met mieren genomen werden en allerlei wetenswaardigheden over het leven der mieren vernemen, dan kunnen wij onze lezers ten eerste de 3 deeltjes "Mieren" door Prof. Dr. Alb. Raignier aanbevelen, die door Het Spectrum te Utrecht uitgegeven werden. Heeft U zich wel eens af gevraagd hoe mieren zo precies de weg naar hun nest weten te vinden? Heeft U wel eens van het vee der mieren gehoord of misschien ook wel iets over de taakverdeling in de mierenstaat? Op vele van zulke vragen geeft de schrijver van deze boekjes, als zeer ter zake kundig, een gedegen antwoord. Niet in een droge doceer trant, maar op onderhoudende en begrijpelijke wijze. Mieren, kleine diertjes, verspreid over de gehele aarde, studieobject van wetenschapsmensen en weetgierige natuurliefhebbers. Al met al zijn deze boekjes een mooie trilogie die de aandacht verdient. Talrijke illustraties, een determinatietabel en een uitgebreide literatuurlijst completeren het geheel. Deze boekjes, deel uitmakende van de serie "Wat leeft en groeit" zijn voor iedere beurs bereikbaar. Ingenaaid F. 2.90, in linnen F. 3.90 in half leer F. 5.90

ZO LEVEN DE DIEREN door ERNEST PEROCHON. Vertaling C. E. van Meurs.

Uitgeverij C. A. Spin & Zoon te Amsterdam zond ons bovengenoemd boek ter bespreking. Het is een uit het Frans vertaalde dierenroman, echter niet van het gewone gehalte dat dierenromans vaak tot mij of meer twijfelachtige documenten (biologisch gezien) stempelt. Hier is inderdaad de vakman aan het woord. Wat Thijsse voor ons land is geweest, is Perochon voor Frankrijk. In Frankrijk werd het bekroond met de Prix Goncourt en bezorgde het de schrijver het lidmaatschap van Franse Academie.

In 10 hoofdstukken voert de schrijver een schier oneindige rij dieren ten tonele die hij als mensen met elkaar laat converseren. Dit alles op verantwoorde wijze. In Frankrijk wordt het boek ook op de scholen gebezigd als aantrekkelijke en tevens leerzame lectuur als aanvulling op de "natte his" lessen. Meent U echter niet dat het louter voor de jeugd geschreven is want, hoewel we de schoolbanken enige tijd achter ons hebben, verschaft het boek ons menig prettig uurtje. Prijs 5.50.

De in deze rubriek besproken boeken zijn natuurlijk te bestellen bij onze adverteerders (zie advertentiepagina van het omslag)